

za osuševanje ljubljanskega barja kot drugi obrok 31.978 K, a nadalje še brezobrestnega posojila v ta namen 4263 K. Istra dobi za regulacijo rek in potokov 141.000 K in za osuševanje jezera 29.000 K.

*** Reorganizacija trgovinskega ministrstva.** V svojem velikem govoru v zbornici poslancev je minister za trgovino dr. Fiedler obrazložil reorganizacijo ministrstva za trgovino povodom ustanovitve novega ministrstva za javna dela, ki je prevzelo razne naloge ministrstva za trgovino. Največjega pomena, prenos tega poslednjega je ustanovitev posebne socijalno politične sekcije, ki se bo delila na štiri oddelke. Prvi oddelek bo imel agenda glede varstva delavcev, drugi izdelovanje naredb in instrukcij, tretji vse delo statistike, četrti agende obrtnih in spektorjev. Minister Fiedler je s svojim obrazloženjem reorganizacije ministrstva za trgovino dosegel popoln uspeh. Vsa zbornica brez razlike strank, mu pripozna veliko pridnost in nenavadno zmoglost. Vtis njegovega govora je bil tak, da se mu niti nemški radikali niso tedaj upali prigovarjati, ko je zavračal nemške napade na češke poštne uradnike.

*** Predsankcionirani zakonski načrti.** Cesar je dal predsankcijo za zakonske načrta o reformi hišnoposlopnega davka in za izboljšanje plač poštним uslužbencem; za to se potrebuje 18 mil. kron.

*** Kongres slovanskih dijakov v Pragi.** 25. pret. m. je bil odprt kongres slovanskih naprednih dijakov, na katerem so zastopani vsi slovanski narodi. Na kongresu je 8 Rusov, in sicer 5 iz Petrograda in 3 iz Moskve, 12 Ukrajincev, 5 zastopnikov čeških dijaških društev z Dunaja, 11 Poljakov, 3 Beli Rusi, mnogo Slovencev, Hrvatov, Srbov, Slovakov, Bolgarov in delegatje prškega češkega dijaštva.

*** Klerikalna vsamostalnost.** Kako globoko smo v Avstriji pod klerikalnim jarinom, o tem priča interpelacija Seligerja na justičnega ministra. Interpelacija pripoveduje, da je delavec Fr. Mirijovsky blizu Toplice na Češkem dal leta 1903, svojo 8letno hčer v ženski samostan v Tirmicah, ker mu je umrla žena. Letos je šel oče v samostan po svojo hčerko, toda nune so mu povedale, da hčerke ni več v tem samostanu, temveč je v nekem samostanu na Gorenjem Avstrijskem. Nadalje pa so mu tudi povedale, da ne dobi več hčerke iz samostana, ker mu je odvzeta očetovska oblast nad njo. Delavec si je najel odvjetnika, ki je dognal, da so lani hčerki imenovali varuha, češ, da se oče ni dovolj brigal za svojo hčerko. Nadalje se je dognalo, da je okrajno sodišče v Ustju brez vsake poizvedbe po očetu imenovalo popolnoma protizakonito varuha ter tako dalo nunam popolno oblast nad otrokom. Dognalo se je tudi, da je samostanu bil vedno znan naslov očeta, ki je skoraj vedno delal v okraju ter tudi pošiljal samostanu prispevek za otroka, kadar je sploh imel zaslužek, dokler mu ni samostan prostovoljno odpuštil plačevanje. Iz vsega je očitno, da je okrajni sodnik postopal po željah nun popolnoma protipostavno ter pripomogel nunam, da morejo sedaj držati otroka v samostanu proti očetovi volji. — Radovedni smo, kako bo justični minister odgovoril na to interpelacijo.

*** Prot nemadžarskim šolam na Ogrskem.** Pri razpravi o brezplačnem ljudskošolskem pouku je izjavil poslanec Politi (Srb), da je predloga za Srbe jako škodljiva, zaradi tega je v imenu nemadžarskih narodnosti predlog odklonil ter zahteval, naj se odstavi z dnevnega reda. V imenu ljudske stranke je poslanec Molnar predlog tudi odklonil, ker katoliški cerkvi prepoveduje ustanavljati šole in pobirati šolnino. Posl. Schuller (Nemec) je izjavil, da so Saksi svobodni sinovi domovine, vendar pa morajo predlog odkloniti kot poseganje v pravice samouprave.

*** Madjari bi radi dobili Dalmacijo.** Posl. Hody je interpeliral ministrskega predsednika, ker je baron Beck izjavil v avstrijskem parlamentu, da se vprašanje glede pripadnosti Dalmacije k deželam avstrijske monarhije kmalu uredi. Pozival je ministrskega predsednika, naj to izjavo dementira, ker je v nasprotju z ogrskimi državnimi zakoni, ter izjavi, da pripada Dalmacija le Ogrski. Ministrski predsednik Wekerle, je izjavil, da bo na interpelacijo odgovoril šele potem, ko si predloži avtentične zapisnike o tozadevni razpravi v avstrijskem parlamentu.

*** Novo mesto.** Trg Oberhollabrunn je cesar povzdignil v mesto. Oberhollabrunn je eno najstarejših krajih Nižje Avstrijske. Kraj je bil naseljen že za preseljevanja narodov. Pozneje je bil pod oblastjo pasavskih škofov ter je končno prešel pod Habsburžane. Oberhollabrunn je sedaj sedež političnega in sodnijskega okraja, šteje 496 hiš in 4134 prebivalcev. Ima državno gimnazijo, moško učiteljsko, deški seminar, obrtno nadaljevalno šolo, poljedelsko zimsko šolo, dve petrazredni ljudski in trirazredno meščansko šolo za dečke in deklice.

*** Angleško-ruski reformni predlogi za Makedonijo.** Petrogradski dopisnik „Daily Telegrapha“ je izjavil na temelju podatkov iz avtoritativnega vira, da nikakor ne odgovarja dejstvu verzija, da sta minister Izvolski in sir Charles Hardinge v Revalu podpisala angleško-ruske reformne predloge za Makedonijo in jih predložila drugim velevladim. Izvolski in sir Charles Hardinge sta se pač približala

rešitvi, ali ni se jima posrečilo, da bi bila izdelala reformni načrt, ki bi ga bila oba podpisala, in se sedaj še vršijo pogajanja o eni točki.

*** Pašić o slovanskem kongresu.** Kako poročajo iz Beograda, se je ministrski predsednik Pašić vrlo simpatično izrazil o nameri, da se skliče vseslovanski kongres in da se on ne bo protivil, ako se ga udeležijo tudi Srbi iz kraljevstva. Za dan 12. julija je sklican v Prago slovanski predkongres, ki bo trajal šest dni. Od vsake slovanske narodnosti z juga so pozvani po štirje delegati.

*** Volilna reforma na Hrvaškem.** Kako javljajo iz Budimpešte, so se merodajni ogrski politiki (med njimi ministrski predsednik dr. Wekerle in predsednik zbornice Justh) izjavili, da ne bodo nasprotovali volilni reformi na Hrvaškem. To da je avtonomna stvar Hrvaške, in zato ni nikakega vzroka, da se to prepreči. — Ali kaj bo koristila volilna reforma in poslanci, ki bodo izvoljeni na podlagi nove volilne reforme, ako jim pa Madjari ne bodo dopuščali zborovati?

*** Predsednik Fallieres v Rusiji.** „Rus“ je zvedel iz prav zanesljivega vira, da pojde v začetku julija francoski poslanik v Petrogradu, admiral Tucharid v Pariz, da tamkaj določi prihod Fallieresov v Rusijo, a potem se vrne zopet v Petrograd. V Revalu pozdravi Fallieres tudi francoska petrogradska kolonija. Fallieres bodo spremljali tudi vojaški in pomorski dostojanstveniki. Podrobni program sprejema še ni znan.

*** Nuncio Nasi,** bivši italijanski naučni minister, ki ga je bil senat za nekoliko mesecev obsodil na zapor, je izpuščen na svobodo. Nasi odide v Trapani ter namerava potovati po Siciliji, da se zahvali svojim prijateljem za simpatije, ki so mu jih izkazali.

*** Italijanska zbornica poslancev** je sprejela skoro soglasno predlogo o velikih izrednih stroških za vojaštvo.

*** Bazeljski škof** (v Švici) je poklican v Rim. Obdolžen je, da je naklonjen modernističnim naukom.

*** Taft — bodoči predsednik Združenih držav.** Republičanski konvent je sklenil proglasiti republičanskim kandidatom za predsednika republike Tafta, dosedanjega državnega vojnega tajnika. Predsednik Roosevelt je izjavil, da se mora državi le čestitati, ako dobi tako izvrstnega moža in državnika za predsednika kakor je Taft.

Jubilejski dar.

Učiteljsvo — sebi! Tov. Engelbert Gangl iz Idrije za maj in junij 20 K; tovariš Andrej Kmet iz Cerkelj 2 K; tov. Jos. Lapajne iz Cerkelj 2 K; Jakobica Dimnikova iz Ljubljane 2 K; tov. Ivan Belč iz Ljubljane 2 K; tov. Luka Jelenč iz Ljubljane 5 K; tov. Jakob Pretnar iz Ljubljane 2 K; tov. Juraj Režek, iz Ljubljane 5 K; skupaj 40 K; zadnjič izkazanih 2577-80 K; doslej darovanih 2617-80 K. Bog plati!

Vestnik.

Ljubosumni Jaklič. Bog sam ve, da nam ni nič do oseb, toda kot moderni ljudje si moramo vendarle malo ogledati Jakličovo ljubosumnost. Nemci sicer pravijo, da je ljubosumnost največja domisljivost, toda v politiki ne jemljejo nekateri ljudje vsega tako pedantsko natančno. Kaj se je vendar zgodilo, da se morajo sedaj naše uboge kolegije trgati za zgodovinsko znano preporno jabelko? Med nami rečeno: nič ni bilo hušega. Vse je bilo mirno in dostojno, kakor je med nami lepa navada. O Veliki noči je zborovalo „Društvo slovanskih učiteljev“. Bilo je to v Ljubljani na šentjakovski šoli. Gangl je čital vabilo in je prišel k zborovanju. Prav isto pravico je imel Jaklič. Isto? Se vejo! Prvič je slaven pisatelj, drugič je deželni in državni poslanec, tretjič je namestnik deželnega odbornika, četrtič je predsednik „Slovanske zveze“, petič je član ustavnega odbora, šestič je ustanovnik „Slovanskega učitelja“ in njega bivši urednik, sedmič ima aktivno učiteljsko zaženo itd. In zato Jakliča ni bilo. In zato prihaja sedaj „Slovenec“ ter pravi, da učiteljske uganjajo — politiko. Ker je Jaklič ignoriral javno povabilo, so temu — seveda — krive učiteljice! Logika! In pa kakšna! Toda kaj to ženira „Slovenec“ celibatorji! Ženska — ljubezen! To je pravilo vseh pravil. — Potem smo priobčili članek iz kroga slovanskih učiteljev, naj vsaka daruje knjige „Prosveta“. To je zopet vrglo Jakliča iz učiteljskega kroga, da je znova dokumentiral svojo organizatorsko genialnost. Sedel je in poslal v strmeči svet to le kulturno znamenitost: „Cenjena koleginja! Odbor „Društva slovanskih učiteljev“ zahteva od Vas knjig za ustanavljanje ljudskih knjižnic. „Učiteljski Tovariš“ piše, da so knjige namenjene društvu „Prosveta“, katero so ustanovili liberalni visokošolci. Imajo pa samo namen razširjati in utrjevati liberalizem. Gotovo ste Ve previdnejše, kakor je odbor Vašega društva in nečete podpirati liberalnih tendenc „Prosvete“ in Vašega društva. Darujte pa tudi Ve! Imamo mnogo izobraževalnih društev, ki potrebujejo knjig, imamo „Krščansko-socialno zvezo“, ki nabira

knjige za obmejne Slovence. Tem društvom darujte! Sprejema jih pa tudi podpisani, ki jih bo odposlal na primerne kraje. Fr. Jaklič, nadučitelj v Dobropolju. — Mi seveda običujemo tako vnuemo in mirnodušno čakamo uspeha tega Jakličevega veta! — Seveda se ne bomo prerekli dalje z možem, ki — to treba odkritosrečno priznati! — umeva praktični pojem gesla: Svoji k svojim! Če se jim zdi primerno, naj se domenijo z njim „Prosveta“ in učiteljice. Mi kot dobri kristjani bi priporočali gospodu nadučitelju iz Dobropolju, naj vzame o priliki v roke lepo knjigo dr. Alberta Bazale „Povjest narodne filozofije grške“ in naj v prvi mirni uri svojega težkega življenja prečita in premisli verze, ki so napisani na 113 strani.

Mrznja kad dodje do najnižih dubina Vrtloga, i sred vihra ovoga ljubav kad prodje, Onda sve ovo zajedno ide, da bude jedno, Ne najednom, nego dragovoljno dolazeći od kuda koje. S tem je za nas dognana ta ljubzenska afera. Dvoboj je na vsak način izključen: mi smo demokrati, drugi so bogaboječji, verni ljudje. Ne razburja nam krvi niti dejstvo, da so se nekateri idrijski tovariši silno razburjali, ko je bil Gangl izvoljen za dež. poslance. To je subjektivnost, ki nas pušča hladne. Vsakemu svoje!

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: g. Ludovik Špilar, posestnik in trgovec v St. Petru na Krasu 2 K; g. Miroslav Praprotnik, c. kr. orožniški stražmojster 5 K namesto vence o grob svojemu bratranču učitelju Fr. Praprotniku; Posojilnica v Zagorju ob Savi 20 K; gđ. Minka Gantar nabrala na učiteljskem zborovanju v Domžalah 5-50 K; g. Josip Mazi iz Dol. Brezovice pri Preserji 25 K, ker mu je g. nadučitelj Avgust Korbar odpustil žaljenje; gđ. Avgusta Kojnik iz Radeč 3-58 K kot preostanek iz Krškega. Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt sta plačala tov. Janko Kavsi in tov. Ottilja Strel iz Šmarji pri Ajdovščini. Bog plati!

Slava cesarju Francu Jožefu I.! O tej spevoigrisi piše „Laibacher Zeitung“ tako-le: „Unter diesem Titel ist im Verlage des Vereines zum Aufbau eines Lehrerkonviktes ein Singpiel für Schulfestlichkeiten erschienen, das, von Emil Adamič zusammengestellt, im Jubiläumsjahre vorzügliche Dienste leisten dürfte. Es enthält nebst einem Vorspiele und einer Einleitung im ersten Teile vorwiegend slovenische Volkslieder militärischen Charakters sowie zweckentsprechende Deklamationen, während sich der zweite Teil in die Gruppen Wissenschaft und Kunst, Schule, Verkehr, Waisen gliedert und patriotische Gesänge und Vorträge in sich vereinigt. Der dritte Teil enthält charakteristische Weisen jedes einzelnen österreichischen Volksstammes, zumeist Märsche, und schließt mit einer Strophe des Kaiserliedes. Das Werk läßt auch die Benützung von nur einzelnen Teilen zu und kann daher mit Erfolg bei jeder patriotischen Feier verwendet werden. Der Klavierpart ist einfach gesetzt und verursacht auch minder geübten Spielern keine Schwierigkeiten. — Wir wünschen dem Singpiel eine möglichst große Verbreitung auch aus dem Grunde, weil sein Reinertrag dem Lehrerkonvikte zugute kommen soll. Preis 5 K, per Post 5 K 20 h.“

Emil Adamovičovo spevoigrisi „Slava cesarju Francu Jožefu I.!“ bo predstavljala šolska mladina v Kamniku dne 5. in dne 12. julija, ob 5. uri pop. pod vodstvom skladatelja E. Adamiča.

Domačega ognjišča 6. številka je izšla s prav zanimivo vsebino.

List za šoli odraslo mladno bo začel izhajati prihodnji mesec v Učiteljski tiskarni in sicer letos kot priloga „Domačemu ognjišču“, prihodnje leto pa kot samostojen list. Urednik lista za šoli odraslo mladno bo tov. Andrej Rapč, ki je že začel s spisovanjem in zbiranjem primerne tvarine. Tovariši in tovarišice, na delo!

Odlikovanje. Ljubljanski občinski svet je razpisal dve pisateljski nagradi (300 K in 200 K) za dva najboljša mladinska spisa. Kakor čujemo, je dobil prvo nagrado tov. Andrej Rapč, drugo pa tov. Julij Slapšak. Izdala bo oba spisa naša „Zaveza“ v Jana Lega mladinski knjižnici.

Občinski svet ljubljanski je daroval štirim ljubljanskim učiteljem 600 K (vsakemu 150 K) podpore, da se udeležijo shoda slovanskega učiteljsva v Pragi.

Za slovensko šolstvo. Državni poslanec Strekelj je dne 16. pret. mes. govoril v državnem zboru. Dotaknil se je tudi šolskega vprašanja. Dotični del njegovega govora se glasi: „Veseloštevni gospodje naj mi dovoli, da z nekoliko pripombami preidem od predmeta poljedelstva k šolstvu. Nam Slovincem ne primanjkuje dobre volje in talenta za vse stroke; da pa smo zaostali za drugimi narodi v trgovini, industriji in drugih panogah gospodarstva, na tem nismo krivi mi; to in mnoga druga trpljenja naša ima na vesti avstrijska vlada, ki je vedno po mačehovski postopala z nami in nam nikoli ni hotela pripomoči do strokovnih šol. — Provincija Gorisko-Gradiščanska, katere prebivalstvo je po dveh tretjinah slovensko, nima nobene obrtne ali trgovske šole s slovenskim učnim jezikom. (Čujte!) Edina strokovna šola s slovenskim učnim jezikom je kmetijski učni zavod v Gorici, ki pa je institucija dežele in ne države.

— Že desetletja se borimo za eno gimnazij in eno realko v Gorici s slovenskim učnim jezikom, vlada pa noče odjenjati in hoče še nadalje vladati po starem zistemu zatiranja našega naroda. — V provinciji Gorisko-Gradiščanski ni niti enega odstotka Nemcev in tudi ti so priseljeni penzionisti, tja potisnjeni nemško-nacionalni profesorji in državni uradniki, in vendar sta ti srednji šoli nemški. Kaj bi rekli Nemci, ako bi jim vlada v Gradcu, na Dunaju in drugih takozvanih nemških mestih — kjer pa je veliko več Slovencev nego pri nas Nemcev — ustanovila samo slovenskih šol?!

Trnovska šola pri Ilirski Bistrici se razširi v petrazrednico. Tozadevni komisijski ogled se je vršil 12. pret. m.

Pevsko in gledališko predstavo prirede učenke c. kr. rudniške dekleške ljudske šole v proslavo 60letnice vladanja Nj. Velikanstva presvetlega cesarja Franca Jožefa I. v Idriji v petek, dne 3. julija 1908 l., v telovadnici c. kr. rudniške šole. Vzored: 1. A. Kirehl: „Slavnostna himna“. Poje dekleški zbor. 2. * * * Prolog pred živo podobo. 3. A. Kirehl: „Slavnostna pesem“. Poje dekleški zbor. 4. * * * „Rdeča kapica“. Otroška igra po pravljici v štirih dejanjih. Začetek ob pol 6. uri popoldne. Čisti dohodek je namenjen v nabavo obutve in obleke revnim učenkam.

Koncert priredi šolska mladina v Kostanjevici na Dolenjskem v dvorani g. Lav. Bučarja 5. julija t. l. ob 5. uri popoldne. — Vzored: 1. Josip Petz: „Letni čas“. Spevoigrisi z deklamacijami. 2. Taras Vasiljev: „Iz raznih stanov“. Deklamacije. 3. Josip Stritar: „Oba junaka“. Dvogovor. 4. Petje: a) * * * „Nazaj v planinski raj!“ b) Anton Kosi: „Rad bi tamkaj bil...“ c) Dr. G. Ipavec: „Pomladanska“ (iz Kosi: Letni čas). Vstopnina za osebo: sedeži 1 K, stojšča 40 vin. Čisti dohodek je namenjen za jubilejsko slavnost šolske mladine. — Preplačila se hvaležno sprejemajo. K obilni udeležbi vabi vljudno kostanjevsko učiteljsvo.

Osebnosti na Štajerskem. Karel Freyberger, učitelj tehniško-matematiške skupine na deželni meščanski šoli v Celju, je imenovan za ravnatelja deželne meščanske šole v Radgoni. Slovenski učitelji, pozor! — Za učitelja na moški kaznilnici v Mariboru je imenovan dosedanj nadučitelj v Kozjem Anton Hohnje.

Iz kočevskega okraja nam pišejo: „Z združenimi močmi!“ Pod tem vladarjevim geslom se je slovensko učiteljsvo našega okraja s pomočjo nekaterih ribniških glasovnih in telesnih krasot ter priznanih pevcev dne 21. junija vredno pridružilo milijonom drugih podanikov, tekmujočih letos med seboj v načinu proslave 60letnega vladanja cesarjevega. Priredilo je jubilejski večer v korist „Učiteljskega konvikta“ v salonu g. A. Arkota po že priobčenem vzporedu. Priredilo ga je v zavesti, da se je pod zaščito od Njega potrjenega šolskega zakona učiteljsvo v dolgi dobi 60 let dvignilo iz močvirskih tal nevednosti, nezavednosti in vsestranske odvisnosti visoko gori proti jasnim visavam zdravega napredka in zlate svobode. Specialno slovenski učitelj pa je danes tudi neustrašen vojak na braniku za svoje in svojega naroda pravice. — Tovariš Tomšič je v svojem prologu v izbranih in navdušenih besedah očrtal životosis cesarjev ter koncem govora — obrnjen proti krasno ovenčani jubilarji sliki — izrekel zahvalo na podarjenem biseru, šol. zakonu z dne 14. maja 1869. l.; učiteljsvo pa je vzpodbudil, „da si ob vzoru svojega vladarja ogrevamo srca in ga s tem proslavljamo, da ga posnemamo v njegovih vrlinah. Vsak na svojem mestu živi svojim dolžnostim, kakor živi on svojim!“ Govor je napravil najboljši vtis ter bil završen s cesarsko himno. O proizvajanju pevskih točk ne bom obširneje poročal. Omenim naj le, da so bile srčno odbrane in vse z glasnim odbravanjem sprejete. Nekateri (lahko noč. Nocturno) se so morale celo ponoviti. Med solisti sta se odlikovali s svojima nežnozvonkima glasovoma gospa E. Burgerjeva in tovarišica gđ. L. Tomšičeva. Tudi enodejanka „Povabim si majorja“ je — sodeč po večkratnih salvah smehu — popolnoma dosegla svoj namen, četudi je bila šele zadnji teden odbrana. — Bil je sploh lep večer. Le o udeležbi ne morem ugodne sodbe izreči. Izmed inteligence ni sicer nihče manjkal, pač pa smo pogrešali duhovnikov ter preprostejših tržanov in okoličanov. Ali jih je zadržala vročina ali zavist na uspehu in ugledu, ali nasprotno našega stanu in naših teženj — ne bom razmotrival.“ Kosmatih dohodkov je bilo 130 K. Čast in hvala vsem sodelujočim in navzočim. Največ truda na tako častno uspelem večeru sta imela tovariša Zupančič in T. Betriani. Prvi je vodil in vežbal pevske zборе, drugi je imel glavno vlogo v igri ter skrbel za tehniško stran večera. Slednjemu je seve tudi ostalo ribniško učiteljsvo pridno pomagalo. Tovariša sta to v pravem pomenu besede. — Drugi dan se je vršila okrajna učit. konferenca. Obsegala je slavnostni in uradni del. Poleg polnoštevilno zbranega učiteljsva so bili navzoči: Okraj. glavar baron Schönbberger, dekan F. Dolinar, okrajni sodnik F. Toporiš, (nadsvetnik Višnikar je bil uradno zadržan) in nekaj občinskih odbornikov ter zastopnikov kraj. šolskega sveta. Otvorjenja smo pričakovali s posebno radovednostjo in to

*) Vse razen vročine.

Uredn.